

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल
फैसला

०७०-CR-०५६१

मुद्दा: कर्तव्य ज्यान।

जिल्ला धनकुटा, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ४ बस्ने मनमाया नेपालीको
जाहेरीले वादी नेपाल सरकार -----१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

जिल्ला धनकुटा, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. २ बस्ने दिपक राई -----१

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

जिल्ला धनकुटा, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. २ बस्ने धनकुमार राई -----१

०७०-CR-१०५९

जिल्ला धनकुटा, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ५ घर भई हाल कारागार
कार्यालय सुनसरी झुम्कामा कैदमा रहेका रविन्द्र श्रेष्ठ -----१

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

मनमाया नेपालीको जाहेरीले नेपाल सरकार -----१

प्रत्यर्थी
वादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने: माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री रामचन्द्र राई

धनकुटा जिल्ला अदालत

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने: माननीय न्यायाधीश श्री शम्भुबहादुर खड्का

माननीय न्यायाधीश श्री बिदुरविक्रम थापा

पुनरावेदन अदालत, धनकुटा

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस प्रकार छः-

जिल्ला धनकुटा धनकुटा नगरपालिका ४ स्थित पूर्वमा घरेलु अफिस, पश्चिममा सरकारी जग्गा, उत्तरमा पिचरोड, दक्षिणमा बिहीबारे हटिया यति चार किल्ला भित्र पर्ने बिहीबारे हटियाबाट छारागाउँ जाने पिच सडकमा मृतक कैलाशमान नेपालीको लाश पूर्व खुट्टा, पश्चिम टाउको पारी मुख नाकबाट रगत बगी अनुहार तथा रोडमा १ फिट लामो रगत बगेको दुवै कानबाट रगत बगेको टाउकोको बीच भागमा १ इन्च गहिरो चोट रहेको अण्डकोष सुनिएको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल तथा लाश जाँच प्रकृती मुचुल्का।

'Initial post-Mortem findings are suggestive of intracerebral hemorrhage sustained due to blunt trauma to head as cause of death.' भिसेरा परिक्षण पछिमात्र मृतकको मृत्युको कारण खुलाउन सकिन्छ भन्ने व्यहोराको पोष्टमार्टम रिपोर्ट।

जिल्ला धनकुटा धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ४ घरमा नै रेडीमेड कपडा बनाई बिहीबारे हटियामा लागि बिक्री गर्ने काम गर्दै आई रहेका मेरो पति मृतक कैलाशमान नेपालीलाई मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १८:३० बजेको समयमा धनकुटा ध.न.पा. ४ स्थितमा जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ५ बस्ने रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कर्तव्य गरी मारेको हुँदा पक्राउ गरी हदै सम्मको सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरी दरखास्त।

जाहेरीमा लेखिएको मितिमा म धनकुमार राई समेत बेलुकी १७:३० बजेको समयमा जिल्ला धनकुटा नगरपालिका ५ स्थितमा रहेको राजु श्रेष्ठको पसलमा गई नास्ता माग्दा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ, र मृतक कैलाशमान नेपाली डिस्केस गरी रहेको अवस्थामा पसल मालिक राजु श्रेष्ठले रबिन्द्र श्रेष्ठलाई पसलबाट बाहिर निकाली आफ्नो घर जा भन्दा आज बचिस त भन्दै कराई सो पसलबाट निज प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ हिडी सके पछि म धनकुमार राई, दिलिप राई, भिम राई घर तर्फ जाँदा वारदाता स्थलमा पुग्दा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले बाटो ढुकी हामी पछाडी आउँदै गरेको मृतक कैलाशमान

नेपालीलाई अनुहारमा हानी निज प्रतिवादीले मोबाईलको उज्यालो हाम्रो अनुहारमा लाउँदा दिलिप राई र भिम राई भागी आफ्नो घर तर्फ गएको, म र धन कुमार राईलाई धम्की दिदै मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कुट भन्दा मैले र धन कुमार राई समेतले शरीरको विभिन्न ठाउँमा कुटपीट गरी आफ्नो घरतर्फ लाग्यौं। मुख्य कुटपीट गर्ने प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी दिपक राईले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयान।

जाहेरीमा लेखिएको मितिमा म दिपक राई समेत बेलुकी १७:३० बजेको समयमा जिल्ला धनकुटा नगरपालिका ५ स्थितमा रहेको राजु श्रेष्ठको पसलमा गई नास्ता माग्दा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ, र मृतक कैलाशमान नेपाली बीच डिस्केस गरी रहेको अवस्थामा पसल मालिक राजु श्रेष्ठले रबिन्द्र श्रेष्ठलाई पसलबाट बाहिर निकाली आफ्नो घर जा भन्दा आज बचिस त भन्दै कराई सो पसलबाट निज प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ हिडी सके पछि म दिपक राई, दिलिप राई, भिम राई घर तर्फ जाँदा वारदात स्थलमा पुग्दा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले बाटो ढुकी हामी पछाडी आउँदै गरेको मृतक कैलाशमान नेपालीलाई अनुहारमा हानी निज प्रतिवादीले मोबाईलको उज्यालो हाम्रो अनुहारमा लाउँदा दिलिप राई र भिम राई भागी आफ्नो घर तर्फ गएको, म र दिपक राईलाई धम्की दिदै मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कुट भन्दा मैले र धन कुमार राई समेतले शरीरको विभिन्न ठाउँमा कुटपीट गरी हामी आफ्नो घर तर्फ लाग्दा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले कुटपीट गरी रहेका थिए। मृतकलाई कुटपीट गर्ने मुख्य प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी धनकुमार राईले अधिकारी प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान।

मिति २०६७।०९।०८ गते १८:०० बजेको समयमा म धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ५ स्थित राजु श्रेष्ठको पसलमा गई रक्सी पिउन भनि माग्दा मृतक कैलाशमान नेपाली, लोचन श्रेष्ठ, प्रमोद सुनदास लगायतका अन्य मानिसहरु पनि त्यही होटलमा रहेछन्। म कैलाशमान नेपालीको छेउमा बसेर रक्सी पिउन खोज्दा मृतकले मेरो छेउमा बसेर रक्सी पिउछस्। म तेरो बुबा समानको मान्छे हो भन्दा मलाई रिस उठी मृतकलाई १, २ झापड हाने। त्यस पछि पसल साहु राजु श्रेष्ठले झगडा नगर भन्दै पसलबाट

मलाई बाहिर निकाली दियो। मैले मृतकलाई पख तलाई छाडदिन भन्दै हिडे। त्यस पछि कहिले काही मैले दादा भत्ता माग्दा समेत मृतकले नदिने गरेको हुँदा मलाई धेरै रिस उठी रही मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १९:३० बजेको समयमा मैले बाटो ढुकी बसी रहेको जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ४ स्थित बिहीबारे हटिया नजिकमा मृतकलाई नशाको सुरमा हल्लीदै म नजिक पुग्दा पछाडीबाट मृतकको कपालमा समाई लडाई हान्दा मृतकको मुखै मुखमा लात्तै लात्ताले हानी अचेत अवस्थामा पारी म त्यहाँबाट हिडेको हो। मृतक कैलाशमान नेपालीलाई मैले कर्तव्य गरी मारेको हो। मैले कुटपिट गरेको देखे ४ जना मध्ये २ जना भागे, अरु २ जनाको अनुहारमा मोबाईलको उज्यालो फ्याकी यो कुरा कसैलाई भन्यौ भने तिमीहरुलाई पनि छाडिदिन भनि निजहरुलाई समेत कुटपिट गर्न लगाएँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान।

जाहेरीमा लेखिएको मितिमा म दिलिप राई, दिपक राई, धनकुमार राई, समेत आफ्नो घर जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. २ मालबासे तर्फ जाँदै गरेको अवस्थामा मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १९:३० बजेको समयमा जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ४ स्थित बिहीबारे हटिया नजिक पुग्दा बाटो ढुकी रहेका हाल फरार रहेका प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ बाटोमा निस्की हामी पछि पछि आउँदै गरेका मृतक कैलाशमान नेपालीलाई समाई लडाई कुटपिट गर्दा गर्दै प्रतिवादीले हाम्रो अनुहारमा मोबाईलको उज्यालोलाई यस मृतकलाई कुट भन्दा म र दिलिप राई भागी आफ्नो घर तर्फ कुदा धन कुमार राई र दिपक राईले लात्ता मुड्कीले मृतकलाई कुटपिट गरेको हो। हाल पक्राउ प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ समेतले कुटपिट गरी मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कर्तव्य गरी मारेको हो। निजहरुलाई कारवाही हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएको भिम राईले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

जाहेरीमा लेखिएको मितिमा म भिम राई, दिपक राई, धनकुमार राई, समेत आफ्नो घर जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. २ मालबासे तर्फ जाँदै गरेको अवस्थामा मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १९:३० बजेको समयमा जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ४

स्थित बिहीबारे हटिया नजिक पुग्दा बाटो ढुकी रहेका हाल फरार रहेका प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ बाटोमा निस्की हामी पछि पछि आउँदै गरेका मृतक कैलाशमान नेपालीलाई समाई लडाई कुटपिट गरी प्रतिवादीले हाम्रो अनुहारमा मोबाईलको उज्यालोबाट यस मृतकलाई कुट भन्दा म र भिम राई भागी आफ्नो घर तर्फ कुद्दा धन कुमार राई र दिपक राईले लात्ता मुड्कीले मृतकलाई कुटपिट गरेको हो। हाल पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कुटपिट गरी मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कर्तव्य गरी मारेको हो। निजहरुलाई कारवाही हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएको दिलिप राईले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

जाहेरीमा लेखिएको मितिमा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ५ स्थितमा रहेको राजु श्रेष्ठको पसलमा म समेतसँग बसी नास्ता खाई रहेको मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कुटपिट गर्न खोज्दा पसल साहु राजु श्रेष्ठले छुट्याई घर तर्फ पठाउँदा पसल बाहिर निस्की आज त मेरो हातबाट बाँचिस भनि सधै बाँच्छस भन्दै कराउँदा म समेत पसलबाट घर गई सुतेको अवस्थामा मिति २०६७।०९।०९ गते विहान मृतकको लाश धनकुटा ४ मा रहेको छ भन्दा गई हेर्दा देखेको हो। मृतक कैलाशमान नेपालीलाई हाल पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कुटपिट गरी कर्तव्य गरी मारेकोमा पूर्ण विश्वास लाग्छ। निजलाई कारवाही हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको प्रमोद सुनदासले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी २०:४५ बजेको समयमा मलाई हाल फरार रहेका प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले मैले झगडा गरी मान्छे मारे भनेर फोन गरेको हो। आफ्नो घरमा गएर सुत भोली जे गरौंला भन्दा फोन राखी त्यस दिन कुरा हुन नसकि प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ भागी ५, ६ दिन पछाडी झापा लक्ष्मीपुरमा छु भन्दै फोन गरी म भारत तिर जान्छु भन्ने गरेको हो। जाहेरवालीको श्रीमान मृतक कैलाशमान नेपालीलाई हाल पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले कुटपिट गरी कर्तव्य गरी मारेकोमा पूर्ण विश्वास लाग्छ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएको झडेन्द्र खतिवडाले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १९:०० बजेको समयमा हाल मृतक कैलाशमान नेपालीसँग भेट भई जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ५ स्थितमा रहेको राजु श्रेष्ठको दोकानमा मैले लिएर आई चिउरा र मासु नास्ता मागी खाई रहेको अवस्थामा पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ आई निहूँ खोजी मृतकलाई धकेल्दा पसल मालिक राजु श्रेष्ठले प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठलाई कराई आफ्नो घर जा भनि पसलबाट बाहिर निकाल्दा आज रबिन्द्रको हातबाट बचिस् भनि सधै बच्छस् भन्दै कराउन थाल्दा म र मृतकसँग विदा भै भागी आफ्नो घर तर्फ गई मिति २०६७।०९।०९ गते विहान ६:०० बजेको समयमा मृतक कैलाशमान नेपालीलाई वारदात स्थलमा मृतक अवस्थामा देखेको हो। हाल पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले बाटो ढुकी कुटपिट गरी मृतकलाई कर्तव्य गरी मारेकोमा पूर्ण विश्वास लाग्छ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएको लोचन श्रेष्ठले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुकी १९:०० बजेको समयमा जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ५ स्थित बिहीबारे हटिया नजिक रहेको मेरो पसलमा लोचन श्रेष्ठ र मृतक कैलाशमान नेपाली आई चिउरा मासु खाई रहेको समयमा फरार रहेका प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ आई मृतकसँग निहूँ खोजी मृतकलाई धकेल्दा मैले यसो नगर भनि छुटाउँदा लोचन श्रेष्ठ समेत उठेर गए पछि प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ झन् कराउन थाल्दा आफ्नो घर गई हाल भनि भन्दा पसलबाट निस्की केही समय पछि कराउन छोडी ५ मिनेट पछाडी मृतक कैलाशमान नेपाली आफ्नो घर तर्फ लागि एक्कासी मिति २०६७।०९।०९ गते विहान मृतक कैलाशमान नेपालीको लाश जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. ४ स्थितमा रहेको छ भन्ने सुन्दा म समेत वारदात स्थलमा गई हेर्दा विभत्स तरिकाले मृतकको लाश देखेको हो। मृतकलाई हाल पक्राउ प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कर्तव्य गरी मारेकोमा पूर्ण विश्वास लाग्छ। निजलाई कडा कारबाही हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएको राजु श्रेष्ठले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको कागज।

जाहेरीमा लेखिएको मिति, समयमा म आफ्नै घरमा थिएँ। जाहेरी लगायतका मिसिल कागजातहरु पढी बाची सुनाउँदा सुनी पाएँ। जाहेरीमा लेखिएको मितिमा मृतक

कैलाशमान नेपालीलाई हाल पक्राउ परेका प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कुटपिट गरी कर्तव्य गरी मारेकोमा पूर्ण विश्वास लाग्छ। प्रतिवादी फटाहा स्वभावका व्यक्ति हुन्। निजलाई हदै सम्मको कडा कारवाही हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराका बुद्धिमान नेपाली समेतले गरी दिएको बस्तुस्थिति मुचुल्का।

मृतक कैलाशमान नेपालीले गाली गरेको कुरा सहन नसकी त्यसै रिसइवीको कारणबाट रबिन्द्र श्रेष्ठले कैलाशमान नेपालीलाई घर जाने बाटो ढुकी कैलाशमान नेपालीको ज्यानै मार्ने मनसायले मृतकको टाउको र अनुहारको भागमा अन्धाधुन्द किसिमले लात्तै लात्ताले प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारेको वारदात पुष्टि भई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. र १३ (३) नं. बमोजिमको कसुर गरेको तथ्य पुष्टि हुन आएकोले र त्यसै गरी दिपक राई र धन कुमार राईले मृतकलाई मार्नु पर्ने कारण र रिसइवी नभए पनि मृतकलाई मार्ने मतलबमा पसेको नदेखिएता पनि प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले कर्तव्य गरी मृत अवस्थामा रहेको कैलाशमान नेपालीलाई उल्टै कुटपिट गरी ज्यान मरी सकेको कुरा जाहेर नगरी दबाएको तथ्य पुष्टि हुन आएकाले मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी २२ नं. बमोजिमको कसुर गरेकोले र प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठलाई १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुन र प्रतिवादी दिपक राई र धनकुमार राईलाई ऐ.महलको २६ नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको अभियोग मागदाबी।

मिति २०६७।०९।०८ गते दिनको १०:०० बजे अनेरास्ववियूको संगठन विस्तारका लागि अगुवा कार्यकर्ताहरुको अभिमुखीकरण कार्यक्रम एमाले पार्टी अफिस सिरवानी गएको थिए। उक्त दिन बेलुकी ८:०० बजेसम्म प्रशिक्षण कार्यक्रम चल्यो। घरजान नसकी विद्यार्थी नेता अर्जुन छाराहाङ्ग राईको डेरा मदन चोक धनकुटामा बसे। उक्त कार्यक्रममा सहभागी भई हाजिर समेत भएको प्रमाणित नक्कल पेश गरेको छु। जाहेरीको बारेमा मलाई केही पनि थाहा छैन। म निर्दोष छु। जाहेरीमा उल्लेखित रबिन्द्र श्रेष्ठलाई चिन्दीन। मृतक कैलाशमान नेपालीलाई मैले कर्तव्य गरी मारेको होइन। अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष भएको बयानमा प्रहरीले डर त्रास देखाई व्यहोरा पढि बाची नसुनाई सहीछाप गर भन्दा भनेकाले डर त्रासमा परी सहीछाप गरेको हो। त्यस मितिमा

मेरो रबिन्द्र श्रेष्ठ र दिपक राईसँग भेट भएन। म निर्दोष भएको हुँदा अभियोग माग दाबीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी धनकुमार राईले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

मिति २०६७।०९।०८ गते घर देखि बिहान ७:०० बजेको समयमा धरान तर्फ गई निकेतन मेडिकल हल गए। मेरो भेनाजु रुजन राईसँग भेट भयो। त्यस पछि बेलुकी धरानबाट हिले जाने माईको बसमा गई राती आफ्नै घरमा सुत्थौं। म आफैँ बिरामी भएकाले डाक्टर चाङ्गले दिएका पुर्जी समेतका फोटो कपी पेश गरेको छु। मिति २०६७।०९।१९ गतेको जाहेरीको सम्बन्धमा मलाई केही थाहा छैन। रबिन्द्र श्रेष्ठ भन्ने मान्छेलाई म चिन्दीन। हाल हिरासतमा बस्दा मात्र चिनजान भएको हो। जाहेरीमा उल्लेख भए अनुसार अपराध गरेको छैन। म पूर्ण निर्दोष छु। अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष मैले बयानमा उल्लेखित कुराहरु झुठा हुन्। मलाई डर त्रास देखाई डरमा परी पढीबाची नसुनाई व्यहोरा नबुझी सहीछाप गर भनेकाले गरेको हुँ। मृतक कैलाशमान नेपालीलाई मैले कर्तव्य गरी मारेको होइन। म निर्दोष भएकाले अभियोग मागदाबीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको दिपक भन्ने इन्द्र बहादुर राईले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

मिति २०६७।०९।१९ गते दिएको जाहेरी दरखास्त पढीबाची सुनाउँदा सुनी पाए। उक्त मितिमा म बिहीबारको हटिया गई बेलुकी ५:०० बजेतिर ध.न.पा. वडा नं. ५ को दिपक फ्रेस हाउस निर मृतक कैलाशमान नेपालीसँग भेट भयो र मैले उसलाई कहाँ जानु भएको भनेर सोद्धा उसले यही पर्तिर गएर आएको भने त्यसपछि म जिल्ला धनकुटा ध.न.पा. वडा नं. ५ घर तर्फ लागि घर गई खाना खाई सुते। भोलिपल्ट म उठेर झापा मेरो अंकलकोमा गए अनि घर बनाउन सघाएर २०६७।१०।१५ मा बिर्तामोड बजार डुल्लन जाँदा बेलुकी त्यही होटलमा बसी खाना खाएर सुती रहेको बेला राती ८:३० बजेको समयमा मलाई प्रहरीले पक्रेर चौकीमा लगेको हो र प्रहरीलाई मैले किन पक्रेको भनि सोधनी गर्दा तैले ज्यान मारेर आएको रहेछस्। त्यसैले हामीले तँलाई पक्रेको हो भनि भनेको हुँदा र मृतक कैलाशमान नेपालीसँग २/४ महिना अगाडी देखि

मात्र चिनजान भएको हो। निजको श्रीमतीले के कुन कारणले मेरो नाम समेत किटान गरी जाहेरी दिएको हो। मलाई थाहा भएन। मैले कैलाशमान नेपालीलाई कर्तव्य गरी मारेको होइन। मलाई अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष डरत्रास देखाई पढी बाची नसुनाई सही गर भन्दा गरेको हुँ। म निर्दोष हुँदा अभियोग दाबीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

पछि बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने गरी प्रतिवादी मध्येका धन कुमार राई र दिपक राईलाई जनही रु.१०,०००।- (दश हजार) का दरले नगद धरौट दिए लिई पुर्पक्षका लागि तारेखमा राख्नु र अर्का प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठलाई अ.बं. ११८ को देहाय २ नं. बमोजिम पुर्पक्षका लागि थुनामा राख्नु भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०६७।११।९ गतेको शुरू अदालतको थुनछेक आदेश।

आदेशानुसार बादी प्रतिवादीका साक्षीको बकपत्र भई मिसिल सामेल रहेको।

उक्त मिति २०६७।१।८ गते म लगायत धन कुमार राई, रोजन राई विद्यार्थी नेताहरु संगठनको अगुवाई कार्यकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रममा प्रतिवादीसँग भेट भएको हो। प्रतिवादी धन कुमार राईले अभियोग पत्र बमोजिम कसुर गरेको होइन। निज सो रात मेरो कोठा मदन चोकमा सँगै सुतेका थियौं। अभियोग दाबीबाट सफाई पाउनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादीका साक्षी अर्जुन छाराहाङ्गले गरेको बकपत्र।

मिति २०६७।१।८ मा ने.क.पा. एमाले पाटी कार्यालयमा विद्यार्थी संगठनको प्रशिक्षण कार्यक्रममा भेला भएका हौं। यी प्रतिवादी धन कुमार राई समेत सोही भेलामा संलग्न थिए। यी प्रतिवादी समेत भई मृतकलाई कुटपिट गरेको होइन। अभियोग दाबी झुठ्ठा हो। निर्दोष हुँदा सफाई पाउनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी धनकुमार राईको साक्षी जमशेर राईले गरेको बकपत्र।

मिति २०६७।१।८ मा ने.क.पा. एमाले पाटी कार्यालयमा विद्यार्थी संगठनको प्रशिक्षण कार्यक्रममा भेला भएका हौं। यी प्रतिवादी धन कुमार राई समेत सोही भेलामा संलग्न थिए। यी प्रतिवादी समेत भई मृतकलाई कुटपिट गरेको होइन। अभियोग दाबी

झुठ्ला हो। निर्दोष हुँदा सफाई पाउनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी धनकुमार राईको साक्षी सनम राईले गरेको बकपत्र।

उक्त दिन काम विशेषले धरान गएको थिए। दिपक भन्ने इन्द्र बहादुर राईसँग मेरो धरान बसपार्कमा भेट भई एउटै सिटमा बसी लोकसेवा आयोग उत्री। त्यहाँबाट अगम सिंह राई, नन्दबहादुर राई समेत हामी ४ जना दिपक राईको घरमा गई खाना समेत त्यही खाई रात सँगै बसेका हौ। मृतकलाई कुटपिट गरी मारेको होइन। प्रतिवादी निर्दोष हुँदा सफाई पाउनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी दिपक भन्ने इन्द्र बहादुरको साक्षी रुजन राईले गरेको बकपत्र।

सो दिनभर म आफ्नै घरमा थिएँ। बेलुकी ५:०० बजेतिर देब्रेबासमा मेरो काम परेकोले लोकसेवा आयोग छेउमा नन्द बहादुर समेतका मानिस बसी रहेका थिए। माईक्रोबसबाट दिपक भन्ने इन्द्र बहादुर राई र रुजन राई समेतसँग भेट भई हामी चारै जना दिपकको घरमा गई सुतेका हौ। अभियोग दाबी अनुसारको कसुर गरेको छैन। अभियोग दाबी झुठ्ला हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी दिपक भन्ने इन्द्र बहादुरको साक्षी अगम शेर राईले गरेको बकपत्र।

सो दिनभर म आफ्नै घरमा थिए। बेलुकी ७:०० बजेको समयमा बिहीबारे हाटबाट घरसँगै आएको हुँदा प्रतिवादीसँग मेरो भेट भएको हो। अभियोग दाबी झुठ्ला हो। मिति २०६७।९।८ गते रविन्द्र श्रेष्ठकोमा नै गई ९, १० बजेसम्म सँगै बसी म आफ्नो घर तर्फ आए। प्रतिवादीले अभियोग दाबी अनुसारको कसुर गरेको नहुँदा अभियोग दाबीबाट सफाई पाउनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठको साक्षी नगेन्द्र लिम्बुले गरेको बकपत्र।

उक्त मिति २०६७।११।९ गते म आफ्नै घरमा थिएँ। सोको भोलिपल्ट कैलाशमान नेपालीको हटिया छेउको रोड सडकमा मृत अवस्थामा देखेको हुँ। निज लाशको प्रकृती हेर्दा कर्तव्यबाटै मारेको हो पछि बुझ्दै जाँदा प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ गाउँबाट फरार भएको आधार समेतबाट यी प्रतिवादीले मारेको हुनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको किशोर परियारले गरेको बकपत्र।

मृतक मेरो श्रीमानलाई कर्तव्य गरी मार्नमा प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ १ जना हुन्। अरुको नाम मलाई थाहा छैन। मिति २०६७।९।२० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनकुटामा मैले दिएको जाहेरीको व्यहोरा पढीबाची सुनाउँदा सुनी पाएँ। लेखिएको व्यहोरा र सहीछाप मेरो हो भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला मनमाया नेपालीले गरेको बकपत्र।

मृतक कैलाश नेपालीलाई घटना भएको भोलिपल्ट सुनी हेर्न जाँदा निजको शारीरिक अवस्था हेर्दा कुटपिटबाट नै मृत्यु भएको हो। यिनै प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले कुटपिट गरेको भन्ने समेत व्यहोराको भिम रणपहेलीले गरेको बकपत्र।

मृतकको लाश मैले देखेको हुँ। देब्रे आँखा फुटेको थियो। निजको सत्री फुटेको छातीमा चोटैचोट थियो। सोही कुटाईको कारणबाट निजको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको बुद्धिमान नेपालीले गरेको बकपत्र।

मृतक कैलाशमान मेरो पसलमा आएका थिए। ४/५ मिनेटको पछि प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ पनि आएका थिए। दुवैले मादक पदार्थ सेवन गरी नास्ता मागी रहनु भएको थियो। त्यसै क्रममा रविन्द्र र मृतक बीच सामान्य झगडा भएको हो। होटलमा झगडा नगर भनि होटलबाट निकाली दिएको थिए। त्यस पछाडी मेरो पसल बन्द गरे। घटनाको बारेमा मलाई केही थाहा छैन। प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठ फरार भएको हुँदा निज प्रति शंका लागि निजैले कर्तव्य गरी मारेको भन्ने कुरा लेखाएको हुँ भन्ने समेत व्यहोराको राजु श्रेष्ठले गरेको बकपत्र।

प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले अभियोग दावी बमोजिमका मृतक कैलाशमान नेपालीलाई कुटपिट गरी सोही कुटपिटको कारणबाट निजको मृत्यु भएको कुरा परिस्थितिजन्य प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन आएकोले निज प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नम्बर बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदको सजाय हुने र अन्य प्रतिवादीहरू धनकुमार राई र दिपक भन्ने इन्द्रबहादुर राईले आरोपित कसूर गरेकै हो भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट देखिन नआएकोले सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको शुरू धनकुटा जिल्ला अदालतको मिति २०६८।११।२९ को फैसला।

शुरु जिल्ला अदालतले मलाई दोषी ठहर गर्दा आधार लिएको मेरो शुरुको बयान तथा जाहेरीलाई लिएको छ। मैले प्रहरी समक्षको बयान सत्य होइन भनी अदालतमा आफ्नो भएको सत्य व्यहोराको बयान दिएको कुरालाई प्रमाणमा लिएको छैन। शंकाको भरमा परिस्थितिजन्य प्रमाणको आधारमा मात्र मलाई दोषी ठहर गरी ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नम्बर बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सो लाई बदर गरी झुठा अभियोग दावीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले पुनरावेदन अदालत धनकुटामा लिएको पुनरावेदन जिकीर।

प्रतिवादीहरु दिपक राई र धनकुमार राई स्वयंले मृतकलाई कुटपिट गर्ने कार्यमा संलग्न भएको र वारदातको बारेमा स्पष्ट थाहा थियो भन्ने कुरा निर्विवाद रूपमा पुष्टि भईरहेको अवस्था छ। मुख्य प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले निर्णायक प्रहार गर्नु अगावै प्रतिवादीहरुले समयमै सो कुराको जानकारी गराएको भए सो स्थानमा प्रहरी र अन्य मानिसहरु पुग्न सक्ने थिए। जसको कारण मृतकको ज्यान बाँच्न सक्ने अवस्था भएकोले निज प्रतिवादीहरुले मानिस मर्न सक्छ भन्ने कुरा थाहा जानकारी पाउँदा पाउँदै कहींकतै जाहेर नगरी बसेकोले ज्यान सम्बन्धी महलको २२ र २६ नम्बर बमोजिम को कसूर अपराध गरेको पुष्टि भईरहेको अवस्थामा समेत प्रतिवादीहरु दिपक राई र धनकुमार राईलाई सफाई दिने गरी भएको शुरु फैसला सो हदसम्म नमिलेको हुँदा उल्टि गरी निज प्रतिवादीहरुलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकीर।

यसमा कुटपिटबाट मृतकको मृत्यु भएको कुरा प्रतिवादीहरु धनकुमार राई समेतलाई थाहा रहेको कुरा निजहरुको मौकाको बयानबाट खम्बिर भएको अवस्थामा निजहरुलाई सफाई दिएको समेतको शुरुको फैसला फरक पर्ने देखिँदा अ.वं. २०२ नम्बरको प्रयोजनार्थ उपस्थित पक्षहरुलाई एक अर्काको पुनरावेदन सुनाई अनुपस्थित पक्षहरुलाई छलफलका लागी अ.वं. २०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम झिकाई आए वा म्याद व्यतीत भएपछि पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत धनकुटाको मिति २०६९।४।२२ गतेको आदेश।

प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्व सहित जन्मकैदको सजाय गर्ने गरी र प्रतिवादीहरू दिपक राई र धनकुमार राईलाई आरोपित कसूरबाट सफाई दिने गरी शुरू धनकुटा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।११।२९ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ भन्ने व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट भएको फैसला।

प्रतिवादीहरू दिपक राई र धनकुमार राई स्वयं मृतकलाई कुटपीट गर्ने सम्मको कार्यमा संलग्न भएकोमा निजहरूलाई वारदातको बारेमा स्पष्ट थाहा थियो भन्ने कुरामा विवाद छैन। निजहरूले आफ्नो बयानमा खुलाए बमोजिम यी प्रतिवादीहरूले बाध्यतावस नै मृतकलाई कुटपीट गरेका थिए भने पनि सो स्थानबाट हिड्नासाथ प्रहरी वा अन्य मानिसहरूलाई थाहा जानकारी दिएको भए, फोन गरेको भए मृतकको बाँच्न सक्ने सम्भावना थियो, तुरुन्त उपचार हुन सक्थ्यो। अर्का मुख्य प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठका अन्तिम निर्णायक प्रहार भन्दा पहिले गाउँलेहरू वा प्रहरी पुग्न सक्ने अवस्था थियो। प्रस्तुत वारदातमा जसले वारदात भएको धेरै दिन पछि मात्र जाहेरी दिनुपर्ने अवस्था सृजना हुने थिएन। तसर्थ प्रतिवादीहरूले यसरी ज्यान मर्छ भन्ने थाहा पाई पाई जाहेर नगरेको कारणबाट मृतकको ज्यान मरेको अवस्था ज्यान सम्बन्धी महलको २२ र २६ नं. बमोजिमको वारदात हुने हो भन्ने स्पष्ट हुँदा हुँदै यी प्रतिवादीहरूले पनि मृतकको शरीरमा कुटपीट गरेको चोट छडाको तर्फ वादीले अभियोग लगाउन नसकेको भन्ने त्रुटिपूर्ण निर्णयाधार लिई प्रतिवादी दिपक राई र धनकुमार राईलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा निजहरूलाई अभियोग दावीबाट सफाई दिई गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी निज प्रतिवादीहरूलाई पनि शुरू अभियोग मागदावी अनुसार सजाय गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा दायर हुन आएको पुनरावेदनपत्र।

प्रस्तुत मुद्दामा मैले गरेको बयानलाई नै आधार बनाई मलाई सर्वस्व सहित जन्मकैदको फैसला भएको शुरू फैसलालाई पुनरावेदन अदालतले पनि सोही आधार लिएको रहेछ। दुवै फैसलामा सावित्रीको सैद्धान्तिक आधारको विवेचना भएको छैन।

शुरुमा भएको बयान मलाई पढेर व्यहोरा नसुनाई गरिएको हो भन्ने कुरा मैले अदालतमा बयान गर्दा खुलाएको छु। अपराधसंग सम्बन्धित कुनै तथ्य स्वीकार गर्नु र अपराध स्वीकार गर्नु एउटै कुरा होइन। अभियुक्तले अपराधसंग सम्बन्धित कुनै तथ्य स्वीकार गर्दैमा कसूरमा सावित भन्न मिल्ने होइन। बयान सावित्री हो वा होइन भन्ने निष्कर्षमा पुग्न सो बयानमा व्यक्त भएका सबै कुरालाई समष्टि रूपमा विचार गर्नु पर्दछ। शुरु अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष र अदालतको बयान कुन आधिकारिक हुन् भन्ने सन्दर्भमा अदालतको बयानलाई नै प्रमाणमा लिइन्छ। जहाँसम्म होटलवाला राजु श्रेष्ठले गरेको बकपत्रलाई हेर्दा पनि म दोषी देखिन्छ। उनले शुरुमा मेरो पसलमा मृतक कैलाशमान आउनु भएको थियो। त्यसको ४/५ मिनेटपछि रबिन्द्र श्रेष्ठ पनि आएका थिए। दुवै जनाले हल्का मादक पदार्थ खाएका थिए। कैलाशले नास्ता मागिरहनु भएको थियो। त्यसै क्रममा रबिन्द्र र मृतकबीच झगडा भने भएको हो। मेरो होटलमा झगडा नगर भनी रबिन्द्रलाई होटल बाहिर निकाली दिएको थिएँ। १०/१५ मिनेटपछि कैलाश पनि निस्की गएका हुन्। घटना बारे मलाई केहि थाहा छैन। कारवाही गरी पाउँ भनि उक्त कागजमा लेखाएको होइन र रबिन्द्रले कुटपीट गरी मारेको भनी भनेको होइन भनी राजु श्रेष्ठले गरेको बकपत्रलाई आधार बनाएर मलाई कसूरदार ठहर गरेको फैसला अनुमान र शंकाको भरमा मात्र मलाई सजाय गरिएको छ। म फरार भएको पनि होइन। म काम विशेषले झापामा काकाको घरमा गएको थिएँ। जाहेरी तुरुन्त भएको अवस्था पनि छैन। १० दिन पछि भएको छ। जाहेरी किटानी नभई सुनेको भरमा दिएको भन्ने छ। प्रस्तुत मुद्दामा वादीले प्रमाणको भार पुऱ्याएको अवस्था छैन। मेरै चोटले मृतक मारेको हो भन्ने समेत पुष्टि भएको छैन। हेलचक्रयाईबाट जथाभावी अध्यारोमा बीच बाटोमा मादक पदार्थले लडेर मारेको तर्फ दृष्टि पुऱ्याइएको छैन। म निर्दोष मानिसलाई शुरु धनकुटा जिल्ला अदालतले गरेको फैसला सदरै राख्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला केवल कागजी फैसला मात्र भएको हुँदा उपल्लो हदमा भएको फैसला बदर गरी मलाई न्यायपूर्ण इन्साफ दिलाइ पाउँ भनी प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठको तर्फबाट यस अदालतमा दायर हुन आएको पुनरावेदनपत्र।

नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री हरिन्द्र प्रसाद राईले यी पुनरावेदक प्रतिवादीले मृतकलाई मार्नुपर्ने सम्मको कुनै पनि कारण थिएन। मृतक र प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठबीच कुनै रिसइवी, मनसाय, योजना थिएन। सो कुरा स्वयं जाहेरीमा उल्लेख छ। जाहेरवालीको अदालतको बकपत्रले पनि सो कुरा स्पष्ट गरेको छ। अन्य मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट पनि यी प्रतिवादीले मृतकलाई मार्नुपर्ने कुनै आधार प्रमाण देखाएको छैन। अपराध हुनको लागि दोषी मनोभावना हुनुपर्दछ। मृतकको मृत्यु अत्याधिक मादक पदार्थ सेवन गरी पिचरोडमा लडी भएको कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट देखिएको छ। जिल्ला अदालत तथा पुनरावेदन अदालतबाट फैसला हुँदा यी प्रतिवादीको अदालतको इन्कारी बयानलाई वेवास्ता गरिएको छ। अनुमान र शंकाको भरमा मात्रै प्रतिवादीलाई सर्वस्व सहित जन्मकैदको सजाय गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट भएको फैसलालाई उल्टी गरी प्रतिवादीलाई सफाई दिलाइ पाउँ भन्नेसमेत बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

उपरोक्तानुसारको बहस सुनी पुनरावेदनपत्र सहितको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल अध्ययन गरी हेर्दा, पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला मिलेको छ, छैन? वादी नेपाल सरकार तथा प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्नुपर्ने देखिन आयो।

यसमा मृतक कैलाशमान नेपालीले गाली गरेको कुरा सहन नसकी त्यसै रिसइवीको कारणबाट प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले कैलाशमान नेपालीको घर जाने बाटो ढुकी कैलाशमानको ज्यानै मार्ने मनसायले मृतकको टाउको र अनुहारको भागमा अन्धाधुन्द लात्तै लात्ताले प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारेको वारदात पुष्टि भई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. र १३(३) नं. बमोजिमको कसूर गरेको तथ्य पुष्टि हुन आएकोले र त्यसै गरी दिपक राई र धनकुमार राईले मृतकलाई मार्ने मतलबमा परेको नदेखिएता पनि प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले कर्तव्य गरी मृत अवस्थामा रहेको कैलाशमान नेपालीलाई उल्टै कुटपीट गरी ज्यान मरिसकेको कुरा जाहेर नगरी दबाएको तथ्य पुष्टि हुन आएकोले मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको २२ नं. बमोजिमको कसूर गरेकोले

प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुन र प्रतिवादी दिपक राई र धनकुमार राईलाई ऐ. महलको २६ नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग मागदावी रहेको पाइयो। प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्व सहित जन्मकैदको सजाय गर्ने गरी र प्रतिवादीहरु दिपक राई र धनकुमार राईलाई आरोपित कसूरबाट सफाई दिने गरी शुरु धनकुटा जिल्ला अदालतबाट २०६८।११।२९ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ भन्ने व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट फैसला भएको देखियो।

प्रतिवादी दिपक राई र धनकुमार राईले कैलाश नेपालीको ज्यान मर्छ भन्ने कुरा थाहा पाई पाई कसैलाई पनि खबर नगरेको कारणबाट मृतकको मृत्यु भएको अवस्थामा ज्यान सम्बन्धी महलको २२ र २६ नं. बमोजिमको वारदात हुने हो भन्ने स्पष्ट हुँदा हुँदै यी प्रतिवादीहरुलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला नमिलेकोले कसूर अनुसार सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट र राजु श्रेष्ठको होटलमा कैलाश नेपाली र मेरो बीचमा भएको सामान्य विवादलाई आधार बनाई शंकाको भरमा कैलाशमान नेपालीलाई मारेको भनी मलाई दोषी ठहर गरेको जिल्ला अदालत तथा पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला नमिलेकोले अभियोग मागदावीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठको तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा जिल्ला धनकुटा, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ४ स्थित घरमा नै रेडिमेड कपडा बनाई बिहिबारे हटियामा लगी बिक्री गर्ने काम गर्दै आइरहेका मेरा पति मृतक कैलाशमान नेपालीलाई मिति २०६७।९।८ गते बेलुकीको समयमा धनकुटा जिल्ला, धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ४ स्थितमा ऐ. वडा नं. ५ बस्ने रबिन्द्र श्रेष्ठ समेतले कर्तव्य गरी मारेको हुँदा पक्राउ गरी हदैसम्मको सजाय गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको मृतकको श्रीमती मनमाया नेपालीको किटानी जाहेरी परेको देखियो।

जिल्ला धनकुटा धनकुटा नगरपालिका स्थित पूर्वमा घरेलु अफिस, पश्चिममा सरकारी जग्गा, उत्तरमा पिचरोड, दक्षिणमा बिहीबारे हटिया यति चार किल्लाभिन्न पर्ने बिहिबारे हटियाबाट छारागाउँ जाने पिच सडकमा मृतक कैलाशमान नेपालीको लाश पूर्व

खुट्टा, पश्चिम टाउको पारी मुख, नाकबाट रगत बगी अनुहार तथा रोडमा १ फिट लामो रगत बगेको, दुवै कानबाट रगत बगेको टाउकोको बीच भागमा १ इन्च गहिरो चोट रहेको, अण्डकोष सुनिएको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल तथा लाश जाँच प्रकृती मुचुल्का मिसिल सामेल रहेको पाइयो।

प्रतिवादी रविन्द्र कुमार श्रेष्ठले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको बयानमा मिति २०६७।०९।०८ गते बेलुका १८:०० बजेको समयमा म धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ५ स्थित राजु श्रेष्ठको पसलमा गई रक्सी पिउन भनी माग्दा मृतक कैलाशमान नेपाली, लोचन श्रेष्ठ, प्रमोद सुनदास लगायतका अन्य मानिसहरू पनि त्यही होटलमा रहेछन्। म कैलाशमान नेपालीको छेउमा बसेर रक्सी पिउन खोज्दा म तेरो बुबा समानको मान्छे, मेरो सामुन्नेमा रक्सी पिउने भनी मसँग भन्दा मलाई रीस उठी निजलाई १, २ झापड हाने। त्यसपछि पसल साहु राजु श्रेष्ठले झगडा नगर भन्दै पसलबाट मलाई बाहिर निकाली दियो। मैले मृतकलाई पख तलाई छाडदिन भन्दै हिँडे। त्यसपछि कहिले काहीँ मैले दादा भत्ता माग्दा समेत मृतकले नदिने गरेको हुँदा मलाई धेरै रीस उठी रहेको थियो। सोही बेलुका मृतक आउने बाटो कुरी बसी मृतक नशाको सुरमा हल्लिदै म नजिक आईपुग्दा निजको पछाडिबाट कपालमा समाई लडाईँ हान्दा मृतकको मुखैँ मुखमा लात्तै लात्ताले हानी अचेत अवस्थामा पारी म त्यहाँबाट हिँडेको हो भनी बयानमा उल्लेख गरेबाट समेत कैलाशमान नेपालीको मृत्यु स्वभाविक रूपमा नभई कर्तव्यबाट भएको देखिन आयो।

अब यी प्रतिवादी रविन्द्र कुमार श्रेष्ठले कैलाशमान नेपाली र मेरो बीचमा राजु श्रेष्ठको होटलमा भएको सामान्य विवादलाई आधार बनाई मैले अदालतमा इन्कार रही स्वतन्त्र रूपमा गरेको बयानतर्फ कुनै विचारै नगरी मलाई दोषी ठहर गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला नमिलेको भन्ने पुनरावेदन जिकिरतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठले अदालतमा बयान गर्दा मिति २०६७।९।८ गतेका दिन हटिया गई बेलुकी ५ बजेतिर धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ५ को दिपक फ्रेश हाउस निर मृतक कैलाशमान नेपालीसँग भेट भयो। मैले उसलाई कहाँ जानु भएको भनी सोध्दा उसले यही परतिर

गएर आएको भने, त्यसपछि म घर गई खाना खाई सुतेँ। भोलिपल्ट म झापा मेरो अंकलको घरमा गएँ। २०६७।१०।१५ गते बिर्तामोड बजार डुल्ल जाँदा बेलुकी त्यही होटलमा बसी खाना खाई सुतिरहेको बेलामा राती ८:३० बजेको समयमा मलाई प्रहरीले पक्रेपछि मात्र कैलाशमान नेपालीको मृत्यु भएको थाहा पाएको हुँ। मैले मारेको होइन भनी बयान गरेता पनि निजले अदालतमा गरेको सो बयानमा सत्य सही कुरा लेखाएको पाइदैन। किनभने मिति २०६७।१।८ गते बेलुका राजु श्रेष्ठको होटलमा यी प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठ र मृतक दुवै जनाको बीचमा विवाद भई रबिन्द्रले आफूभन्दा जेष्ठ व्यक्ति कैलाशमानलाई सोही होटलमा धकेल्दा मैले रबिन्द्र श्रेष्ठलाई होटलमा झगडा नगर भनी होटलबाट बाहिर निकालेको थिएँ। सो दिनदेखि निज फरार रहेकोले निजप्रति शंका लागि निजैले कर्तव्य गरी मारेको हो भनी लेखाएको हुँ भनी होटल साहु राजु श्रेष्ठले बकपत्रसमेत गरिदिएको पाइन्छ।

त्यसैगरी सो घटनापश्चात निज प्रतिवादीले २०६७।१।८ गते बेलुकी आफ्ना साथी झडेन्द्र खतिवडालाई मैले मान्छे मारें भनेर फोन गरेको, त्यसपछि कुरा हुन नसकी ५,६ दिन पछाडि झापा लक्ष्मीपुरमा छु भन्दै म भारततिर जान्छु भनी फोन गरेको थियो भनी झडेन्द्र खतिवडाले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष कागज गरिदिएको पाइन्छ। त्यसैगरी प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठले अदालतको बयानमा मृतक अत्याधिक मादक पदार्थ सेवन गरी आफैं पिच रोडमा ढली मृत्यु भएको भनी लेखाएको भए तापनि सो कुरा विश्वासयोग्य देखिएन। प्रतिवादी आफैं पिच रोडमा ढली लडी मृत्यु भएको भए टाउकोको एकातर्फको भागतिर मात्र घाउ चोट लाग्नुपर्नेमा निजको टाउकोको बीच भागमा १ इन्च गहिरो घाउ भएको, कपाल लुछिएको, नाक, कान र मुखबाट रगत आएको र निजको अण्डकोष समेत सुन्निएको तथा रोडमा समेत १ फिट रगत बगेको भन्ने व्यहोरा लाशजाँच प्रकृति मुचुल्काबाट देखिन आएको कुरा प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयानसंग मिल्न भिड्न आएको देखिन्छ। निज प्रतिवादीले अदालतमा गरेको बयानलाई अन्य कुनै स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि गर्न सकेको अवस्था समेत नभएको कारणबाट यी प्रतिवादीले नै बाटोमा लुकी छिपी मृतकलाई कुटपीट गरी सोही चोटबाट मृतकको मृत्यु

भएको कुरा पुष्टि हुन आएकोले यी प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

त्यसैगरी प्रतिवादी दिपक राई र धनकुमार राईले कैलाश नेपालीको ज्यान मर्छ भन्ने कुरा थाहा पाई पाई कसैलाई पनि खबर नगरेको कारणबाट मृतकको मृत्यु भएको अवस्थामा ज्यान सम्बन्धी महलको २२ नं. को कसूरमा ऐ. २६ नं. बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सफाई दिएको नमिलेको भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर तर्फ विचार गर्दा निज दुवै जना प्रतिवादीको कैलाश नेपालीसँग सो घटना अगाडि कुनै विवाद भएको कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणबाट देखिँदैन। निज प्रतिवादीहरू अर्का प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठको साथीभाई भई रबिन्द्रले मृतकलाई कुटपीट गर्दा रबिन्द्रलाई सघाएको पनि देखिँदैन। मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको महलको २२ नं. मा भएको कानूनी व्यवस्था हेर्दा "ज्यान मार्नाका मतलबमा नपसेको, अर्काको बेहकमा कसैले ज्यान मार्छ भन्ने कुरा आफूले चाल पाई वा ज्यान मरिसकेको भन्ने कुरा चाल पाई उसलाई नपक्री वा जाहेर नगरी दबाउन वा भगाउन हुँदैन" भन्ने कुरा उल्लेख गरेको पाइन्छ। यी प्रतिवादीहरूले तत्काल रबिन्द्र श्रेष्ठको डरले मृतकलाई कुटपीट गरेको भनी अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष लेखाएता पनि उक्त २२ नं. मा भएको कानूनी व्यवस्था अनुसार नत यी प्रतिवादीहरूले मृतकको लाश लुकाउने, छिपाउने वा दबाउने कार्य गरेको देखिन्छ नत निज प्रतिवादी रबिन्द्र श्रेष्ठलाई भगाउने कार्य गरेको देखिन्छ।

जाहेरवालाले यी प्रतिवादीहरू उपर कुनै शंका गरी निजहरूको समेत संलग्नता रहेको भनी जाहेरीमा उल्लेख गरेको पनि पाइँदैन। जाहेरवालाले बकपत्र गर्दासमेत यी प्रतिवादीउपर कुनै पोल गरेको पाइँदैन। प्रतिवादीहरू दिपक राई र धनकुमार राईले मृतकलाई कुटपीट गरेको कुरालाई वादी पक्षबाट कुनै ठोस तथ्ययुक्त सबुद प्रमाणबाट पुष्टि गर्न सकेको नपाइएबाट यी प्रतिवादीहरू दोषी हुन् भन्न नमिल्ने हुँदा वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

तसर्थ मृतकको श्रीमती मनमाया नेपालीको किटानी जाहेरी, लाशजाँच प्रकृति मुचुल्का, होटल साहु राजु श्रेष्ठले अधिकारप्राप्त अधिकारी तथा अदालतमा गरेको बकपत्र

लगायतका मिसिल संलग्न आधार प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठको कर्तव्यबाट मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि हुन आएको देखिएकाले पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट भएको फैसलालाई अन्यथा भन्न मिलेन।

अतः माथि विवेचित कानूनी व्यवस्था तथा मिसिल संलग्न तथ्य र कारणहरुबाट प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्व सहित जन्मकैदको सजाय गर्ने गरी र प्रतिवादीहरु दिपक राई र धनकुमार राईलाई आरोपित कसूरमा सफाई दिने गरी शुरु धनकुटा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।११।२९ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर गरी पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट मिति २०६९।१०।१५ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। वादी नेपाल सरकारको र प्रतिवादी रविन्द्र श्रेष्ठको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाईदिनू।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: अर्जुनप्रसाद कोइराला

कम्प्युटर टाईप गर्ने: रमेश आचार्य

इति सम्बत् २०७२ माघ १४ गते रोज ५ शुभम् ----- ।